

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 4. rožnika 1869.

List 23.

Vera in njeni nasprotniki.

(Dalje.)

V.

Razun vere serca je še druga, k kateri se mnogi v naših dneh zatekajo, namen pa njihov noben drug ni, kakor kolikor je mogoče spolnovanja pravega keršanstva se ogniti. Ta vera obsega to, da se nič krivice ne stori. Čemu, pravijo, naj si človek glavo ubija, čemu naj se razum s tolikim učenjem terpinči, čemu naj se duh nad raznimi resnicami trudi, katerih nikdar zapopadel ne bo, Bog je z manjim zadovoljen, da le krivice ne delaš, pa si zadostil njegovim tirjatvam, več namreč ne more oče od svojih stvari tirjati. Kakor je pa neukreten in prazen ta goljušivi sklep, vender ne redko slabim glavam moznogane zmeša in jih ogoljušá, da začnó bogočastje zanemarjati.

1. Kaj hočejo taki ljudje s tem reči: zadosti je, da se krivica ne dela? Ako nič družega ne rekó, se to saj pravi, da pravično življenje vsako vero opravičuje. Poštenost, nrvnost, vljudnost, lepo obnašanje, čedno življenje, vse to so gotovo hvale vredne reči; ali pa tudi človeka v resnici dobrega storé? Dobro življenje obsega tri reči: Pobožnost do Bogá, pravičnost do bližnjega, in treznost do samega sebe; če pa ene teh reči ni, ni dobrega življenja. Recimo pa za zdaj, da taki ljudje krivice ne delajo, pravijo namreč tudi: mi ne ubijamo in ne krademo. Hočemo jim priznati, da niso razujzdani, da so pošteni, s čimur se tudi babajo, dati jim hočemo, da ni nikakoršnega vzroka njihovo vedenje grajati, ampak vprašamo jih, ali imajo popolno pomanjkanje pobožnosti do Boga in bogočastja za tako nič, da jim ne ovira dobrim biti?

Omenili smo že zgorej, v kaki meri nam je vera dolžnost. Tedaj, ali so tisti dobri, ki take svete dolžnosti zanemarjajo? Bog nam vero zapoveduje iz ravno toliko vzrokov, kolikor ima neskončnih lastnost, in taki ljudje hočejo dobri biti, ki take božje pravice z nogami teptajo? Bog nam vero zapoveduje iz toliko vzrokov, kolikor smo mi njegovi podložniki in nanj navezani; taki ljudje pa se dobri imenujejo, ki vsim tem vzrokom nasprotvajo, ali pa se za nje ne zmenijo. Sin Božji se je ponižal človek postati in na zemljo priti, da nas je v veri podučil in jo je med nami vstanovil; dopadlo mu je vero s svojo božjo besedo oznanovati, jo s čudeži poterđiti, s prerokovanji zagotoviti, grozil nam je večne kazni, ako je ne spolnujemo, obljubil pa večno plačilo, ako ji zvesti ostanemo. Taki ljudje pa zaničujejo neskončno dobroto Božjo, njegovo protenje, kazni in plačilo, njegove prepovedi in zapovedi ter se kažejo kot dobre ljudi, in mislijo tudi, da so res dobri... V resnici, taki ljudje so morali ne samo vero, ampak tudi

pamet zgubiti, da si upajo tako govoriti. Ne, taki ljudje niso dobri, kajti nimajo perve podlage prave dobrote, nimajo pobožnosti do Boga, naj se tudi ponašajo z naj lepšim in naj čistejšim obnašanjem.

2. Ali pa imajo taki ljudje res toliko izgledno obnašanje, da se z njim vedno bahajo? Dovolite mi, da nad tem nekoliko dvomim. Prevdarimo vzroke, zarad katerih dvomim, in sodite sami. Taki ljudje imajo k večemu dve zapovedi: ne kradi in ne ubijaj, to pa vender nekoliko preveč desetere zapovedi krajša! Čednost poznajo le eno, imenujejo jo dobrodelnost, to pa zopet krajša veljavo teologičnih, poglavitnih in nrvnih čednost. Ako se celo življenje samo na te dolžnosti naslanja, vsak lahko sprevidi, da zraven njih tudi drugo početje prostor najde, ki pa tako imenovano vero, z adosti je, da se dobro dela, nekoliko v zadrego spravlja. Prostor namreč imajo vse nečimernosti, s katerimi svet malikuje, in le za veselice, gostarije, gledišča in igre živi; prostor imajo tudi vse razujzdanosti, nezmernost in mehkužno življenje; prostor dobijo vsi skrivni pregrešni shodi, družbe, da prekucije delajo, prav posebno pa ima lep prostor meseno poželenje. Ako se desetere zapovedi le v ne krasti in ne ubijati stopijo, je dovoljeno postavim ženo zapustiti in prešestovati, dovoljeno je vse nespodobno in umazano govorjenje, nečiste misli imajo tudi prostor, ravno tako vse telesne nespodobnosti, in vse nesramnosti, v katerih se še živali ne valjajo. In to vse zavoljo tega, ker nobena teh velikih pregréh ni zapopadena v omenjenih dveh, namreč: ne kradi in ne ubijaj.

Nekoliko dobrodelnosti te zmote ne popravi in ne odpre vrat na široko pravim dobrotam. Ta dobrodelnost ne naklada naloge samega sebe berzdati, tudi ne svoje nagnjenje krotiti, tudi ne samega sebe premagovati in ne svojega duha zatajiti. Da dobrodelnost kažeš, ni nič posebnega treba; obišči kako veselico v prid revnim, posebno v postnem času, podaj nekaj denarja v pušico mogočne gospé, ki tvojo človekoljubnost s tem gane, ker za reveže nabira, akoravno je plemenita. Ako tako delaš, gotovo ne moreš reči, da je dobrodelnost skazovati res tako težavna reč.

Pa še na dalje dvomim, ker mi katoličani imamo še poseben razlog, da dvomimo. Ta razlog je, da brez milosti Božje nihče ne more dolgo v dobrem se ohraniti, posebno v sredi med nevarnostmi in skušnjavami, katerih je vesoljni svet poln. To je za nas katoličane neomejljiva resnica, ker naša vera nas to razločno uči. Da se ta milost zadobi, ste navadno dve poti in ne več, ena je molitev in druga prejemanje ss. zakramentov. Ako se molitev ali prejemanje ss. zakramentov opusti, je ravno toliko, kakor ko bi šel na bojišče brez orožja mislé, da ne bom ranjen. Vsakdo lahko vidi, da je to

nemogoča reč. Kdor tedaj svojo vero le do ne krasti in ne moriti skrajša, nima navade moliti, se spovedovati in ss. zakramentov prejemati, nima tedaj pomoči, ktera ni le zapovedana dolžnost, ampak tudi neogibno potrebna, da zamore skušnjavam se zoperstaviti, vse zapreke premagati, ktere vsak premagati mora, da v resnici dober postane. Iz vsega tega se tedaj sklepa, da ti dobri brez vere v neštevilne grehe zabresti morajo, in to storé tolikokrat, kolikorokrat imajo priložnost. Táki sklep se ne dá tajiti.

Da je človek katoliško dober, ne zadostuje, da je s tem zadovoljen, da nič slabega ne stori, mora tudi v resnici veliko dobrega delati. Treba je ne le dobrodelnost drugim skazovati, ampak tudi svojim predstojnikom pokoren biti, tudi če so hudi, treba je svojega bližnjega ljubiti, tudi ako ni ljubeznjiv; treba je s podložnim krotko ravnati, še celó sovražnikom je treba dobro storiti. Ne smé se čez bližnjega ne le ne goderljati, ampak, kolikor moč, ga izgovarjati, mu pomagati, ga v sili podpirati; ne smé se le nobenemu nič vzeti, ampak od lastnega se mora revnim podariti. Ne smé se samo svojega tekmeča (protivca) ne vničiti in neškodljivega storiti, ker nam je zopern, ampak v ponižnosti serca se mora čutje svoje lastne nar manjši malenkosti ohraniti. Take in enake čednosti so, po kterih je, brez kterih pa ni človek katoliško dober. Ko je to povedano, ne bo menda preveč prederzno, ako nekoliko dvomim, da se te čednosti pri tistih nahajajo, ki kričé: Zado- stuje, da je človek dober; moja vera je po pravici ravnati. Sveti ljudje, ki nikdar ne nehajo moliti, jokati, se postiti, drugim v prid služiti, se ne upajo bahati, da so dobri, kako zamorejo tedaj taki ljudje, ki nič ne storé, zagotavljati, da so pravo vero iznašli?

Prilodnji občni cerkveni zbor.

(Gosp. F. Dupanloup-a, škofa orleanskega.)

VIII. Katoliška cerkev.

O vi vsi, kterim govoriti mi ostro naklada dolžnost mojega stanú, priložno ali nepriložno, kakor je rekel sv. Pavel, véasi z ostrimi besedami na jeziku, toda zmiraj z ljubeznijo v sercu, nasprotniki moje vere, kar koli ste, svetni modrijani, protestantje, malomarniki; in rad bi, da bi moja beseda mogla seči tudi do vas, ubogi neverniki, ki vas pokriva še tema vraž, ktera objema še polovico sveta! o bratje moji, ko bi mogel, kako rad bi vam dal občutiti le en trenutek tisti globoki mir, ktere- ga vživajo oni, ki živijo in umerjó v naročji sv. katoliške cerkve! Bodite mi tu za priče vi, ki ste mi bratje v duhovni službi, in vi vsi verni kristjani, vsacega stanú, vsacega spola, vsake starosti! Če je kdo obdan s to lučjo, zavarovan s tem upanjem, naslednik teh vzvišenih stvari, ki se imenujejo svetniki, kterih nebeško slavo prepeva cerkev tukaj na zemlji, če je navezan na ustmeno zročilo vsih keršanskih stoletij po naslednikih aposteljnóv, in uterjen v Jezusu Kristusu, koliko je veselje! kolika moč! in kakošen mir v tem gotovem prepričanji in v tej svitli luči!

Prepričan sem in vsak dan mi spričuje: ko slišite krik in hrup, ki se spusča na nas, bi vi mislili, da nas zasramujejo in kolnejo. O ne, poglavitno mišljenje in čutenje pri naših sovražnikih ni vselej sovraštvo. Je vse nekaj drugega večkrat pri njih, česar pa nočejo odkriti, to je zavidnost. Pač da, zavidajo nam véasi, in bogataj prav na tihem sam pri sebi pravi, celo takrat, ko kristjana napada: „Kako srečen je!“

Tudi ne verjemite, kar slišite govoriti o sv. cerkvi, kakor da bi bilo obrekovanje njen obraz za zmiraj poger- dilo in počernilo, in da svet že drugega v njej ne

vidi, kakor nevedno zapovedovavko in tlačivko. Ti hudobni predsodki imajo gotovo svojo moč; naši so- vražniki in pa naši pregreški jih pomagajo razširjati. Ali vkljub temu (in občni cerkveni zbor bo dal svetu nov dokaz) cerkev ne neha biti nevesta Kristusova, brez madeža, brez gerbe vkljub slabosti svojih otrok; in le enega ni med tistimi, ki jo napadajo, da bi mogel reči, če ima le še količkaj poštenja: kaj hudega mu je storila cerkev! Popule meus, quid feci tibi (Ljudstvo moje, kaj sem ti storil?) — Kaj hudega! — Mestjani in va- ščanje, njej se imate zahvaliti za čistost svojih otrok, za zvestobo svojih žen, za pravičnost in poštenost svojih sosedov, za pravico svojih postav, za praznike v svojem tako enakomernem življenji, za nekoliko umetnosti, ki se nahaja med vami, za upanje prihodnosti, za čedni pokop in grob.

Glejte, to je hudo, ki vam ga je prizadjala ta „so- vražnica človeštva!“

In ako se znate povzdigniti nad svojo osebnost, nad svoje lastne zadeve in dalje kakor je vaša vas, ako se vzdigujejo vaše misli nekoliko više kakor dim znad vaše strehe, kakošen pogled kaže vašim očém sv. ka- toliška cerkev, ki je že tako velika, tako dobrodelna v povestnici vsacega izmed nas, še večja in dobrodelniša v povestnici krepkega razvitka človeške družbe!

Neločljiva spremljevalka človekova na svetu, ona terpi, se vojskuje za-nj; ona je podpirala, navdihovala, vodila človeštvo v vsih naj žalostniših in naj sijajniših spremembah.

Ona je zbudila izmed ajdovske spačenosti čednosti, kterih svet še po imenu ni poznal, in tako čiste, tako vzvišene, tako blage duše, da še dan danes svet pred njimi poklekuj!

Ona je ukrotila in spreobrnila divjake, in ko so se v sredoveku dolgo z veliko nevarnostjo vstanovljale nove družbe, je ona junaško pobijala vsako zló (hudo) in nadzorovala vsaki napredek.

In tudi dan danes vam bo pomagala, ve nehvaležne sedanje družbe, ako se ne sprete z njo, vkljub vsem vašim zmešnjavam, da rešite življenje smertnega poguba, ker hrani neomahljive resnice, ktere edine vas morejo še rešiti.

Oh, svet še ne vé prav, kaj je katoliška cerkev! Živijo v njej, se je vdeležujejo; pa je ne poznajo. Ne vejo, kaj je bila, kaj je na svetu, ne poznajo naloge, ki ji jo je Bog izročil, in živih moči, nebeških prednosti, ki so ji dane v ta namen, da zamore na veke opravljati svoje delo na zemlji, ohraniti nespremenjeno res- nico, luč in čednost, in ostaniti za zmiraj, kakor pravi apostelj: *Ecclesia columna et firmamentum veritatis.*

(Konec nasl.)

Čertice iz življenja sv. Očeta Pija IX.

(Spisuje A. Zakotkarjev.)

IV. Duhovsko delovanje Pija IX.

Slišali smo že, da je moral Mastaj zavoljo bolezní dolgo čakati viših cerkvenih blagoslovov in mašnikovoga posvečenja, čeravno je zelo hrepenel po tem stanu. Da bi pa ta čas zanj ne bil zgubljen, posebno pa da bi se mu vsaj tako nekoliko poplačala njegova poprejšnja skerblljivost in njegov prostovoljni trud, ki ga je imel v svojih dijaških letih pri sirotejih v Tata Giovanni, ga izvolijo Pij VII ne gledé na dosedanjo navado za rav- natelja in nadzornika v tej sirotišnici. Ali njegov spred- nik je bil zarad te spremembe zelo nejevoljen. Ko ga enkrat sreča na stopnjicah, se mu nekako zaničljivo na- muzne in svojemu tovaršu reče: „Ali ga vidite, kako

se vède, kakor da bi še enkrat imel papež biti!“ Bog je hotel, da se je tudi to zbadljivo prerokovanje spolnilo.

Z neizrečenim veseljem je sprejel mladi Mastaj tu svojo težko, toda naj ljubšo mu nalogo, in krog šest lét je tam ostal. Popolnoma je predrugačil v tem času hišo in njene uboge prebivavce. Marsikaj, kar prvi ustanovitelj Tata Giovanni, čeravno zelo previden delavec in zares dobra duša, še ni prav sprevidil, je on na novo napravil in vrvnal, in kar se je med prekuacijami ob vojskinem času opustilo in pokazilo, je zdaj spet poravnal. Besedi nam zmanjkuje, da bi na tanko popisali skerb, ki jo je imel za uboge sirote. Že pred je ves gorel zanje, zdaj pa je bil noč in dan med njimi, kakor skemben oče pri svojih otrocih, od katerih se iz ljubezni ne more ločiti. Daroval jim je čas in premoženje, delil ž njimi žalost in veselje, vodil jih je z besedo in djanjem, blažil jih na duši in na telesu. Živel je kakor oni, tako da se je po pravici reklo: z majhnimi je bil majhin, za ubožnimi sam revež. Vedil je za vsacega ime in za vse, kaj je že kateri veselega ali britkega doživel. Nikdar jim ni dal čutiti, da je njih gospod in zapovednik, ampak zmir in povsod se jim je kazal naj ljubeznjivšega očeta. Vse njegovo vedenje in govorjenje je bilo priprosto in pohlevno, prav tako, kakor nas uči Jezus Kristus v svojem evangeliju in nam je sam s svojim božjim zgledom tako ljubeznjivo kazal. Vse bi bil dal in storil za nje. Sam pa, čeravno iz plemenite precej bogate rodovine, je stanoval v prav pohlevni, borni izbici. Ne da bi ga bila njegova blaga družina zapustila, le njegova iznajdljiva usmiljenost ga je napeljala, da je vse do zadnjega bajoka izdal, da bi napravil svojim sirotam gorkejšo obleko, preskerbel boljše hrano, ali pa jim privoščil kako primerno, priserčno veselico. „Ni zadosti, je večkrat rekel, s hrano preskerbljevati uboge otroke, ki so odtegnjeni materni ljubeznjivosti in vsemu veselju življenja; tudi to je na dobre obresti naložen denar, ki daritelju daje za obresti sméh, osupnjenje, germeče veselje nesrečnih ubožčkov, ki so od svojega rojstnega dne zmiraj v revščini in britkosti zdihovali.“ (Tu sem naj bi se prišli učiti lažnjivi liberalci, kaj je prava človečnost, prava modrost in čednost; naj bi prišli pogledat, kako osrečuje zaveržene od vsih zapuščene sirote mladi italijanski duhoven, zares pravi ljudomil, kateremu zdaj kot častitljivemu starčku Piju IX še vdanih vošil za zlato mašo niso privoščili.)

Pa kako so ti ubogi sirotki spet njega ljubili! Kako so mu bili priserčno vdani, da ga potem niso mogli nikdar pozabiti, kolikor časa so živeli. Le enega ni bilo, ki bi ne bil popolnoma vanj zaupal, mu ne odperl vsega svojega serca ali mu ne razodel vsih svojih skrivnosti in serčnih težav. Vse so se mu upali reči in družega se niso bali, kakor njemu zameriti se. Zato je bila pa tudi ločitev tako britka, ko je imel Mastaj svoje ljubljence zapustiti in v Ameriko iti, kakor mu je bilo zapovedano. Kdor je moral nenadoma zapustiti svoje starše, brate, sestre ali svojega ljubljenega in ljubečega prijatelja, si bo lahko nekoliko mislil in občutil, kako hudo je moralo biti pri sercu Mastaju in vsim njegovim rejencem, ko je bil zadnjikrat med njimi. Kaj tacega se dá le čutiti, popisati se ne dá: zatoraj poslušajmo raji, kaj pravi o tem britkem trenutku pošten čevljar Tocacelli, ki je bil nekda sam v tej sirotnici in je sam doživel in občutil, kar pripoveduje.

„Tu je bil naj žalostniši prigodljej v mojem življenji. Bilo je lepega poletnega večera. Bivši Mastaj sedem lét naš varuh v tej sirotnici, imel nas je zapustiti, da bi se vdeležil daljnega misijona. Mi o tem še nismo nič vedili, in vendar se je bil že približal trenutek ločitve. Zapazili smo bili, da le besedice ni spregovoril pri večerji. Ko smo hoteli po dokončani mo-

litvi zapustiti mizo, nam je dal znamenje, da naj se spet usedemo in naznanil nam je britko novico... Od enega kota do družega se je razlegalo žalostno javkanje po sobani. — Sto dva in dvajset nas je takrat bilo, majhnih in velicih, pa le enega ni bilo med nami, da bi se ne bil jokal.“

„Na enkrat zapustimo vsi svoje sedeže, in hitimo k njemu. Eni mu poljubujejo roke, eni ga tipajo za obleko, drugi pa, ki ne morejo do njega, mu dajejo naj ljubeznjivši imena ter ga rotijo, naj jih nikar ne zapusti: Kdo pa nas bo tolažil, kdo ljubil!... Tako ga je ganila naša obupljivost, da je sam solze točil in pritiskaje na persi one, ki so mu bili nar bliže, pravi: „Nikdar bi si ne bil mislil, da bo naša ločitev tako grenka!“

„Potem se vendar odterga od nas in hiti v svojo sobo, pa zastonj skuša zapreti vrata, po vsej sili hočemo za njim notri. To noč ni nikdo spal v Tata Giovanni, vsi smo ostali pri Mastaju, in dajal nam je lepe nauke ter tolažil nas. Priporočal nam je pridnost, pokoršino do onega, ki bo zdaj namesti njega, ljubezen do Boga in bližnjega, da veselo spolnujmo vse dolžnosti in bomo poterpežljivi v nesreči.“

„Poslednjič se jame daniti, in pred vratmi slišimo ustavljeni voz, ki nam je imel odpeljati dobrotnika. Uro poznej smo bili v drugo ubogi siroteji.“

Solza se je ulila po licih temu ubogemu čevljarju pri tej povesti, katero je tako-le končal: „Ko je kardinal Mastaj na Petrov prestol prišel, sem rekel jaz in moji nekdanji tovarši: to je naš papež, to je papež ubozih, zapuščenih!“*)

Leta 1823 namreč je prišla iz amerikanske dežele Kili prošnja v Rim, da bi se v ondodnem glavnem mestu Sant-Jago misijon ustanovil in se več potrebnih reči poravnalo. Šest kardinalov je pretresovalo to važno stvar in naposled je bil izvoljen za poslanca Janez Muzi, ki se je le težko temu poslu udal, kajti opravilo tam je bilo silno težavno in kočljivo. Zato je bila za mladega Mastaja silno velika čast, da si ga je Muzi za uditora ali pomočnika in svetovavca izvolil. Ker je bila prebrisanost in spretnost mladega duhovna sploh znana, so mu viši to radi privolili in papež sami poterdili. —

Ali takrat še ni bilo parabrodov in železnic; voznja tedaj po morji je bila silno pusta in dolgočasna ter še stokrat težavniše potovanje v Ameriko, kakor pa dan današnji. Sej še sedaj, ko leti barka po morji kakor tič po zraku, potrebuje po več ko šest mesecev, kaj še le takrat! Res je moral imeti zdrava pluća, junaško serce in precejšno zalogo poterpežljivosti popotnik, ki se je takrat prederznil na tako težavno pot. — Ni čudo tedaj, da se je nježno skerbeča mati Mastajeva v Sinigaliji silno ustrašila, ko je zvedila, da mora njen preljubenzjivi sin zapustiti domovino, pa tako daljno in nevarno pot nastopiti. Jokaje tedaj nadleguje in prosi kardinala Gonsalvija, da naj vendar ne pošilja njenega

*) Kakor vsih svojih nekdanjih odgojenčkov, tako tudi tega poštenega čevljarja Pij IX niso pozabili. Enkrat mu rečejo k njim priti, in ko so mu zagotovili, kako radi ga še zmiraj imajo in s kakim veseljem se še zmiraj spominjajo svojih nekdanjih prijateljev, mladih sirót, ga vprašajo, če bi rad kak spominek od njih? — O sveti oče, pravi Tocacelli, to bi me popolnoma osrečilo... Pij IX odprejo skrinjico, vzamejo denar, na katerem je bila njih podoba in mu ga dajo. Večkrat ga je poljubil in zaterjeval, da se ne bo nikdar od njega ločil. In bil je mož beseda. Pravijo, da je Tocacelli pri tem znamenitem zaslišanji sv. očeta na več reči iz one njim tako priljubljene hiše opomnil. Med drugim jim je tole pravil: „Spominjam se, sv. oče, še tako dobro, kakor da bi bil pretekli teden hišo zapustil, na svoje mesto, kjer sem v obednici konec mize osem let sedel. Ker pred jedjo nisem bil nar mirniši, ste večkrat pri meni obstali in me memogredé nalahko za ušesa potipali. pa me ni prav nič bolelo.“

ljubega sinú v tako daljne, puste kraje. Mastaj sam pa spozná v tem klicu glas iz nebes, ki ga kliče na novo, veliko sadú obetajoče delo in prav nič se ne ustavlja. Samo od ubožčev v Tata Giovanni se kaj težko loči, kakor smo ravno vidili. Ne vedé za prošnje jokajoče matere se gré poslovit k sv. očetu, ki mu povejo v nekako preroškem duhu te le besede: „Grofinja, Vaša mati, je pisala državnemu tajniku, da bi Vaš odhod odvernila; toda jaz sem ji odgovoril, da se boste srečno z misijona vernili.“ Se vé, da ni bil neobčutljiv za materno žalost, materno skerb, se vé, da se je tudi sam težko ločil od nje, ki jo je tako priserčno ljubil; ali to ga ni moglo odverniti, ker dobro je vedil, da ni več sam svoj, ni več materin, kar je mašnik postal, ampak posvetil se je vsega popolnoma Bogu in njegovi sv. cerkvi.

3. julija omenjenega leta odrinejo v Genovo. Tu pa zvejo smert Pija VII. Ta častitljivi skušeni starček, ki je bil zbog starosti in dolgega britkega terpljenja že tako slab, da se je moral držati za verv, ki je bila ob steni pripeta, tretji dan po odhodu naših potnikov zjutraj zgreši vervico in padši na tla, si zlomi levo nogo in po hudih bolečinah čez kakih šest tednov mirno v Gospodu zaspi. Ta žalostna novica je zelo presunila vse, zlasti pa globoko ginila občutljivo serce Mastaju, kteremu so bili ranjki Pij VII očetovski prijatelj in mili tolažnik. Ni bilo treba dolgo čakati, in spet so sprejeli od novo izvoljenega papeža Leona XII pooblaščenje za daljni misijon. Tudi grofu Mastaju je bilo spet poslanstvo poterjeno z zagotovilom posebne ljubezni. To ga je po nekoliko potolažilo in mu novo serčnost dajalo. — Se le zdaj jim je bilo moč spet dalje potovati. Na morju so imeli od kraja lepo pot in razun morske bolezní, ki je zlasti mladega grofa zelo nadlegovala, niso imeli posebne skerbi in nadležnosti. Ali kmali se vzdigne vihar in hud piš se tako zaletí ob barko, da je ubogega Mastaja verglo s sedeža in ga zagnalo iz kota v kot. Nevarnost je bila tolika, da so morali na bližnjem otoku Majorki pribežališča iskati. Ali na otoku jih nikakor ne pustijo na suho, češ, da so se vozili poleg okuženih dežel. Ko jim sodnija knjige in druge reči pregleda in zvé njihov namen, pokliče Muzi-ja na odgovor. Pa komaj ta z Mastajem na suho stopi, kar plane vojaška straža na nju in ne poslušaje pravičnih ugovorov in izgovorov, ju verže v pusto sobano ječi podobnega lazareta, kjer morata ostati štiri dni. To je bilo vendar le nekoliko prehudo za neskušene apostolskega poslanca Mastaja. Ali Božja previdnost je naklonila Mastaju zato to poskušnjo, da bi ga uterdila v njegovi poterpežljivosti, naj bi spoznal široki svet in se sam prepričal, kakošne zatiranja in krivice se po njem godijo. O kako mu je to pozneje prav prišlo na apostolskem prestolu! —

Po mnogih pritežnjah vendar zapustijo nepostrežni otok in gredo zopet na široko morje, ki se še med tem ni bilo popolnoma umirilo. Ali stisk, nevarnost in žalostnih prigodb še ni bilo konec. Enkrat po noči, ko že vsi pospijo, jih zasačijo morski roparji. Toda Mastaj se jih nič kaj ne ustraši, še prav pogumno in moško jim gre naproti, čeravno si je gotove smerti svest, dobro vedé, če bo umerl, da bo drago prodal svoje življenje za cerkev in sv. apostolski prestol spolnivši tako svojo dolžnost. Tako le dela čisto serce in mirna vest!*) — Toda, ker roparji niso dobili, česar so iskali, namreč bogastva, se spet preklinovaje umaknejo. Čez nekoliko časa zagleda Mastaj malega kuhinjskega pomagača privezanega, ki se je ves strahú tresel, ker so mu

bili zažugali, da ga bodo bičali. Berž se spomni svojih nekdanjih sirotic v Rimu in debele solze se mu ulijó po obrazu. Na njegovo in tovaršev prošnjo se trepetajočega revčeka usmilijo. — Spet drugikrat se pripeljá memo njih barka polna sužnjih, ki so se na prodaj peljali, vsi nagi, vklenjeni po dva in dva. Kako je moralo to Mastaja zbosti v občutljivo serce! Kako ga je moralo poznej tudi presuniti, ko je od daleč zagledal otok Heleno, kjer je prežalostno smert storil Napoleon I, ki je cerkev tako preganjal in njegovega nepozabljivega prijatelja in očeta Pija VII tako kruto zasramoval in terpinčil! Pa naj huje ga je še le čakalo. Naenkrat vstane tako strašan vihar, kakor še nikdar popred ne. Vsi jamajo goreče moliti in vsak dušo priporočuje Bogu, mislé, da je njegova zadnja že odbila. Mastaj je bil spet prvi na versti. S tako močjo ga je spet s sedeža streslo in s toliko silo se je zadel z glavo ob nekega domikana, da je bil res prav Božji čudež, da si ni ali sam glave potrupil ali pa dominikanu persi vderl. Vsi so spoznali, da ga Božja roka očitno varuje. (Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Ljubeznjive in priljubljene Šmarnice so se v ponedeljek zvečer po vsih cerkvah za to leto slovesno in ginljivo dokončale. Celó na gradu pri jetnikih so jih to leto obhajali. Res, lepo in hvale vredno. Presunljivo je viditi, kako se občutljive serca k Marii gnjetejo, kakor da bi se jim bilo res od nje ločiti za leto in dan; toda ne bojte se, ravno zato so šmarnice, da se ve ne ločíte od Marije, in Marija ne od vas. Ako prav vemo, so se šmarnice letos po Ljubljani z večí gorečnostjo obiskovale kakor lansko leto. Čuti se pač, da je potreba. Zanašajmo se pa tudi, da toliko nauka ne bo zastoj, toliko molitve k Jezusu ne brez sadú, toliko prošenj, k Marii ne zgubljenih.

Sveto leto. V torek se je pričel imeniten in posebno milostljiv čas, kakoršnega že dolgo ni bilo, da bi toliko časa terpel: pričelo se je sveto leto.

Slovesno so zvonovi po vsem katoliškem svetu naznanovali v ponedelji-večer čas velikih milost.

To pa bo zato, da bi od Boga pomoč sprosili za prav redko in silo tehtno cerkveno opravilo, kakoršnega že ni bilo čez 300 lét*), to je, za vesoljni cerkveni zbor, ki se prične v Rimu to leto v praznik Marijega neomadežanega spočetja ali 8. grudnia 1869.

Cerkveni zbor pa bode v ta namen sklican, da bi se hudo, zadrege in britkosti, ki človeški rod in sveto cerkev stiskajo, po zmožnosti odpravile in odvernile. Vsak cerkveni zbor je imel velike in dobrotne nasledke, ker sv. Duh zbrano cerkev vlada: torej jih bo gotovo imel tudi tá; mi pa moramo v ta namen moliti, in da bi bilo več in gorečniši molitve, se je pričelo sveto leto, ki bo terpelo od zdaj pa tako dolgo, da se cerkveni zbor končá.

Mil. škof pravijo v latinskem pastirkem listu do duhovnov med drugim: „Naš sv. Oče Papež Pij IX po svoji službi in ljubezni želé zdravilo pripraviti zoper nadloge ali zlege, ki tudi dandanašnji tarejo človeški rod: torej so vesoljni cerkveni zbor v Rimu napovedali. Kolikor bolj pa se bomo sami pripravljali, da bi božjo resnico z vso priprostostjo serca sprejeli in v obnašanji ali življenji skazovali, toliko obilniši sad bode rodilo seme besede Božje, ki ga bo sejal presveti napovedani vesoljni zbor. Božja modrost nas vse k sebi vabi, vedno nam podaja svojo roko v pomoč, samo da se mi sami

*) „Tagblatt-ar“ bi se pri enaki priložnosti gotovo bolj tresel, ker je unkrat tako hinavsko obžaloval žalostno smert unetega duhovna, češ, da je bil žrtve nepotrebnega misijona!

*) Poslednji veliki cerkveni zbor je bil v Trientu na južnem Tirolskem v cerkvi Marije Device Veči (S. Maria Maggiore) od leta 1545—1563. Pričujočih je bilo 7 kardinalov, 3 patrijarhi, 33 nadškofov in 235 škofov.

hočemo k nji zatekati. Zavoljo tega moramo spoznati svojo revšino, pa hudo, ki nas stiska, da bomo odkritoserčno klicali: Oče usmiljenja! pomagaj nam, spreoberni nas k Sebi, ker v Tebi edinem je zveličanje in življenje. Da bi to klicanje zbudili, so sveti naš Gospod Kristusov namestnik na zemlji vsemu katoliškemu svetu naznanili odpustek sv. leta.“

Da se odpustek sv. leta zadobi, je potrebno:

1. Zakramenta sv. pokore in sv. Reš. Telesa vredno prejeti.

2. Po previdnosti duhovnega očeta (fajmoštra) dve ali pa eno cerkev dvakrat obiskati in ondi moliti v namen sv. Očeta za povišanje sv. cerkve.

3. Tri poste opraviti, namreč v sredo, v petek in saboto, če tudi niso zaporedoma, vendar pa ne o kvaternih dnevih, ko je že tako post. — Priporočena je tudi milošnja po zmožnosti.

Da pa pri tem ne bodo goreči verniki ostali, temuč bodo veliko molili in si z obilnimi dobrimi deli prizadevali pridobiti milosti sv. leta in sprostiti obilno sadú cerkvenemu zboru, nad tem ni dvomiti, ker je gorečnost Slovencev v tem že od drugih časov dobro znana. Sv. Cerkev bo posebno veliko molila k sv. Duhu, ker vsak mašnik bo celi čas cerkvenega zbora k sv. maši privzemal molitev k sv. Duhu ter bo pred evangelijem, po darovanji in ob koncu maše prosil pomoči sv. Duha za vseh in srečen izid častitljivega cerkvenega zbora, in po stolnih in kapitelskih cerkvah bodo še posebej maše k sv. Duhu.

Odpustka sv. leta se zamorejo vdeležiti tudi bolniki, katerim spovedniki kaj naložé, kar so zmožni opraviti. Tudi otrokom, ki še k sv. Obhajilu ne hodijo, je mogoče se odpustkov vdeležiti, ako vse drugo opravijo, ker spovednik jih smé obhajila oprostiti.

Znano je, da spovedniki imajo ta čas razširjeno oblast ter zamorejo tudi od mnogih zadreg in grehov odvezati, ki so sicer vikšim prideržani.

Kteri so potrebni, ni nobenkrate tako lepa prilika kakor zdaj, da se z dolgo ali vesoljno spovedjo očistijo, in nobeden še tako velik grešnik naj ne obupa in nikar tega milostnega časa ne zamudi.

Iz katoliške družbe. 28. maja je odbor katoliške družbe svojemu predsedniku vis. rod. gosp. Vil. Wurmbrandu za god vošilo opravil. Nagovor g. podpredsednika dr. Etb. Kosta je tako pomenljiv, da si ne moremo kaj ter ga čast. bravcem tukaj izročimo. Rekel je g. podpredsednik:

Mi katoličani od nékdaj obhajamo godove, to je spominke dneve tistih mučenicov, spoznavavcev in sploh svetih obojega spola, katerih imena smo prejeli pri sv. kerstu, naj bi se vselej ko smo imenovani spominjali, da smo katoličani in moramo po katoliško živeti.

Visokorodni gosp. grof! Vi danes svoj god praznujete, torej si je odbor katol. družbe za Kranjsko v prijazno dolžnost štel, Vam priti ne le naj odkritoserčniši vošila naznanit, ampak tudi naj gorečniši in priserčniši zahvalo izreč v imenu naše družbe, pa tudi cele dežele, ktera — hvala Bogu! je edinst sv. vere skoz stoletja skorej neskaljeno ohranila.

Vsi katoličani na Kranjskem Vam z nami vred vedó hvalo za to, kar ste za našo sv. katoliško Cerkev serčno in neprestrašeno si prizadjali, počeli in doveršili. Res je, naša dežela je bila vedno katoliška. Toda v naših dnevih, v sedanjih viharjih ni zadosti se katoličana klicati in imenovati, — treba je tudi djansko kazati, da je človek od vere prešinjen, neprestrašen ud vojskovavne cerkve. Vaša zasluga je, visokorodni gosp. predsednik, da se ta zavednost budí v bolj obširnih krogih, ker ste med nami svetovnjaki prvi razpeli in povzdignili zastavo vojskovitega in darežljivega katoličana ter ste

vstanovili to družbo, ki je središče našega nadaljnega prizadevanja. Hvaležna Vam je za to vsa naša dežela. Mi pa vošimo, naj Vam vsegamogočni Gospod nebés in zemlje milost dodeli, da še mnogo lét nam na čelu premorete delati, kakor dozda, s krepko močjó in neskaljenim srcem.

Ginjen je gosp. predsednik na to odgovoril, kako ga veseli to nepričakovano skazovanje, zlasti ker globejši pomen ima, pa da bode on vedno z veseljem in serčnostjo po vsi zmožnosti delal za sveto katoliško reč.

Veseli lo gotovo bode ude katoliške družbe zvediti, da v spomin izvoljenja in kronanja sv. Očeta bode družba 20. t. m. proti večeru napravila kratkočasen snid s petjem, govori itd., kakor unkrat, 16. rožnika je namreč obletnica izvoljenja, 21. rožnika pa obletnica kronanja sv. Očeta Pija IX.

Tudi z besednico ali resurzo se napredva, za katero so stanovanja ravno tam najete, kjer je družbino stanovanje in bukvarnica, pa v gornjem nastropji. Kteri želé biti udje besednice, plačujejo po 30 kr. na mesec, ako so v Ljubljani, po 10 kr. pa, ako so zunaj. Ako se v besednici prične življenje in živo vdeleževanje, potlej bo družba čedalje večí krepost dobivala.

Prašanja pri poslednji duhovski poskušnji.
E theologia morali: 1. Quomodo numerus peccatorum actualium computandus sit, ostendatur. 2. Explicentur speciales virtutes, quae christiana in proximum caritate continentur. 3. Qualis restitutio ob laesam alterius existimationem et honorem facienda sit, exponatur. — E theologia dogmatica: 1. Quanam auctoritas Romani Pontificis in decisionibus dogmaticis? 2. Demonstratur immaculata Conceptio B. M. V. 3. Matrimonium esse indissolubile, probetur. — E jure canonico: Qualem servent oportet parochus ejusque cooperator ad invicem relationem, ut respondere valeat uterque fini conditionis suae? 2. Cajus inde ab aliquot annis jam vinculo matrimoniali junctus pandit in confessionali, se propinato veneno accelerasse mortem Titi, prioris mariti uxoris suae Luciae, quod delictum usque modo semper reticuerit. Quomodo procedendum confessorio, a) ut certitudinem obtineat, matrimonium Cajum inter et Luciam esse invalidum, b) ut idem matrimonium, si invalidum fuerit, revalidetur? 3. Quando censenda ecclesia ita polluta, ut debeat reconciliari? — Iz duhovnega pastirstva: 1. Kako so pridigarji velikokrat sami krivi, da njih pridige malo sadú obrodé? 2. Kako se nezakonski otroci po novejši postavi (12. kimovca 1868) pozakonujejo? 3. Od katerih grehov, kaznen in obljub navadni spovedniki tudi v svetem letu ne morejo veljavno odvezati? Ali imajo spovedniki v tem času kako posebno oblast zastran zakonskih zadržkov? — Pridiga od sv. Duha v dveh delih. Rek naj se vzame iz evangelija za binkoštno nedeljo, vpeljava in sklep naj se popolnoma izdelata, izpeljava pa naj se le suho osnuje? — Keršanski nauk za otroke: Kaj je v dveh poslednjih Božjih zapovedih zapovedano?

Ex paraphrasi: Matth. 10, 23—42. Hebr. 4, 1—13.

Tepež na Jančjem in Vevčah daje časnikom še zmiraj dokaj opraviti. Ker neki ljudje kakor kdaj na Ježici, tako tudi tukaj po vsih kotih lové „duhove“, kteri, češ, so skrivni začetniki tepeža, in poštene može tudi po imenu gerdijo, sta doktorja Bleiweis in Kosta razglasila, da hočeta stlobne obrekovavce na odgovor klicati, in to je blezo pomagalo. Kaj pa hočemo reči o pismarjih in farizejih, ki so spodobnost tako do čistega zavergli, kakor zlasti starka „Presse“, da to obžalovanja vredno dogodbo na duhovstvo zvrčajo!! Pa kaj čemo? Farizejski pisarji so celo Zveličarja tožili, rekoč: „Ljudi šunta.“ Zato je tako dandanašnji, ker farizejsko pismarstvo po svetu preveč vere in podpore

ima. O teh zadevah je društvo „Slovenija“ poslalo „memorijo“ na Dunaj do ministerstva, preiskovavci so se izpustili, in zaupljivo se bo o svojem času zvedila resnica vsih dogodkov.

Iz slov. Bistrice se nam naznanja, da ondotnemu nemškemu zboru, ki je imel slovenske tabore posnemati in so ga že dolgo prej časniki ogromno naznanjali, je čisto spodletelo. Kakor je predsednik sam omenil, se jih ni bilo toliko zbralo, kakor so želeli. Ptujih iz Gradca, Maribora, Ptuja, Celja, Ljutomera in Konjic je bilo kakih 300, iz Bistrice in okolice kakih sto kmetov; iz okolice, na katero so se zanašali, jih je bilo k večjemu 20, in še ti sami terdi nemškutarji. Perva reč je bila jed in pijača, in po obedu se je razgovarjalo o sledečih prasanjih:

1. Ali bi se spodnji del Štirské ločil in združil s Kranjskim in drugimi deli Slovenskega v „Slovenijo“?

2. Ali so dozdanje verske postave res napredek in ali je potrebno, da se ostro izpeljajo (vresničijo) in konkordat čisto odpravi?

3. Ali zbor za potrebno spozná, da se politiška društva, posebno v spodnji Štirski, vtemelijo v duhu vstave, in ali pričujoči obljubijo k temu svojo pripomoč?

4. Ali bi se zbori „verfassungsfreundov“ v spodnjem Štajarskem redno ponavljali, in kde bi prihodnjič taki zbor bil?

V oziru na te vprašanja se je dosti prazne slame mlatilo, namlatile se pa še pleve niso, akoravno so nekteri „lichtfreundi“ precej težke cepi imeli, s kterimi so tolkli po Slovencih, po konkordatu in po duhovnikih. Le toliko smemo še reči: „v Bistrici so se res Nemci in nemškutarji zbrali,“ in to je vse, opravili niso nič, le okidali so sami sebe.

Iz Maribora A. Naj vam povém, kakov vtis da so napravili na nas žalostni glasovi o tepežu med narodom in med „turnarji“ pri vas na Kranjskem. Berž s perva je vsakdo rekel: to veljá za tabor v Vižmarjih. Če je to res, da so bili, kakor se poroča, turnerji od več strani svarjeni, da naj ne gredó na kmete, in so vendar le šli, in sicer oboroženi in spremljani od oboroženih: je pač belodano, da so nevarnost slutili. Se vé, ko bi bili ljudje na kmetih tako prekanjeni politikarji, kakor so njih nasprotniki, bi bili svojo nevoljo in razkačenost berzdali in nastavljeni priložnosti se uganili; pa kaj, ko prosti ljudje nimajo zapetega serca in premalo politiške kervi, temuč naj rajši govoré in delajo, kar ravno mislijo, in torej dostikrat nespremišljeno in pregrešno. — Ali ni pa tudi nespremišljeno in preširno, da se prosti narod in to zdaj, ko je narodna zavest vsa živa, ko se v višjih krogih morebiti ravno iščejo pota do porazumljenja z vsemi narodi, kakor to sam presvitli cesar v prestolnem govoru povdarjajo, da se — pravimo — ravno v tem času in v tacihi okolišinah slovenski narod skušat hodi, in to od turnarjev, ki so že večkrat se bili prepričali, da njih misli niso misli slovenskega ljudstva! In tako delajo sinovi večidel kranjskih, slovenskih mater, ter se ne bojé grozne nesreče, k kteri tako rekoč mimo gredé — na sprehajášču — svojemu bližnjemu, svojim rojakom in deželanom priložnost dajo? — Zares žalostne znamnja, da je toliko pobojev, se stranke dražijo, čedalje bolj divjaštvo med nami nastaja, ter utegnemo še dosti britkega doživeti. Bog daj, da se najde prebrisana glava, ki bi v merodajnih krogih na Dunaji pokazala pravo pot k spravi med narodi in deželami!

Naj vam povém, kar se je tukaj nedavno zgodilo, in boste vidili, da v resnici naj gerši divjaštvo razsajati začjenja. — Marib. slovenska čitalnica si je napravila bila veselico v prijazni dolini pod Pohorjem v Hočki fari. Kakor v enacihi priložnostih, se je tudi tukaj popevalo, napivalo in govorilo. Na večer, bilo je že temno,

ko pridejo čitalničarji, mirno in veselo damo gredé, iz vasi na veliko cesto, počí pištola in iz obeh strani leti kamenje po gôstih, in kmalu prideró, kot živi razbojniki, nasprotné stranke hudobneži in začnó mahati po čitalničarjih, kterih ni bilo veliko, in si kaj tacega niso še misliti mogli, in so brez orožja, brez vse obrambe bili! Lažnjivka Mariboržanka pa vzame v svoje umazane predale dopis o tem, ki pravi, da so nekteri bolj olikani Hočjani svojo nevoljo nad slovenskimi prenapetneži s pretepom pokazali!! Ali ni to divjaštvo, ki ga v enaki podobi nikde na svetu med olikanimi narodi ne najdeš?

Iz Gorice. O kako naglo je minul prelepi Marijin mesec! Tudi tukaj v Gorici so letos Šmarnice lepo obhajali, in sicer pri sv. Ignaciju, pri sv. Roku in na Placuti, in ljudje so prav radi k njim hodili.

V nedeljo, 30. maja, so se naš premil. nadškof na deželo podali birmat. Birmovali bodo menda v teh dekanijah: Gradiška, Kormons in Ločnik.

Prečastiti oče provincijal, ki so 30. aprila šli samostane obiskovat, se konec tega mesca vernejo domú.

Iz Tersta. Birmovali bodo mil. škof v mesecu rožniku tako-le: 12. dan v Kastel-Veneri; 13. v Paznu, kamor pridejo tudi birmanci z Gornjega grada; 14. v Žminu, kamor pridejo tudi birmanci iz Ivanca in od sv. Petra (in Silv.); 15. v Kringi; 16. v Antinijani; 17. v Grizinijani; 21. v Truškah; 22. v Valmovrasi, kamor pridejo tudi birmanci iz Sacerge. —

Razpisana je služba kateheta na ces. kr. spodnji realki v Terstu s plačo 600 gld. in družih 150 gld. za stanovanje. Prošnje se oddajajo pri vis. čast. škofijstvu terž. do 5. kim. — Duhovni, kteri še nimajo veljavnih spričál k temu, zamorejo spraševanje opraviti o priliki duhovske poskušnje 2. in 3. kim. (Škof. list.)

Iz Tersta. Vreme je o procesiji sv. Reš. Telesa bilo prav lepo, in torej so bili prišli k slovesnemu obhodu tudi F. M. L. Möring in novoizvoljeni mestni župan (podestà) Dr. d'Angeli. Da tega poslednjega ne bi bilo, so se bali kakšnega nereda. Ali Dr. d'Angeli je izvoljenec ljudstva (?) in njegov program se glasi: „Progresso coll' ordine“ (napredek z redom)“ C. k. namestnik Möring je imel trobojnico na sebi, kar je bilo menda tudi marsikomu všečno, ker imel je rudeče hlače, belo suknjo, zelen trak okoli pleč čez ramena.

Iz Tersta. 30. maja. Kako neki gospodje doslednosti zaušnice dajejo, se je te dni pokazalo. Od tukajšne mestne gosposke (municipio) je došel malo pred presv. Reš. Telesom dopis, v kterem se prepoveduje učencem zbirati se v šolskih sobah o počitnih dnevih. Ker je pa dan presv. Reš. Telesa praznik, in torej počitni dan, se niso smeli učenci mestnih šol zbirati v šolskih sobah, ampak kjer jim drago, in poverhi so morali še listek, da jim stariši dopusté procesije se vdeležiti, svojemu katehetu kot edinemu nadzorniku pri procesiji izkazati. Storili so, kar se je dalo, da bi učenci iz procesije ostajali, ker učenikom je bilo že takó na pol prepovedano; ali šolarčkov je bilo vendar lepo število nazočih. Se vé da, druge leta je bilo dosti lepše ko so ti „mali“ svete pesme prepevaje pobožno hodili za svojim banderom. Pa čuj, kaj se zgodi? Prec tretji dan po procesiji, ko so imeli učenci sicer počitnice, se jim ukaže, naj vendar pridejo v šolo in vsak po 15 soldov seboj prinesejo, da bodo pod nazorom svojih učiteljev in učiteljic (ker tudi ženskam je bilo zapovedano) šli gledat živali in zverine v nekem zverinjaku (menažeriji). Živali so potem več čisla vredne kot njih Gospodar in večni Bog!

V Terstu si Slovenci napravljajo delavško društvo za nasprotno pomoč. Pri osnovalnem odboru je starosta gosp. Fr. Cegnar; g. Vekoslav Raič, tajnik, je dal knjižico na svitlo, v kteri pojasnuje koristi tega

društva: 6. rožnika popoldne ob 3 se imajo v rojanski čitalnici poterditi pravila in stalni odbor voliti. Želimo družbi, da bi se vstopila čisto na katolisko stališče, tako bo imela tek in blagoslov Božji. Če je res, kar smo slišali, se snuje v Terstu tudi „katoliška družba“, in delavci bi bili naj bolj zavarovani, ako se dá doseči, da bi se s „katoliško družbo“ sklenili. Ogibala naj bi se družba marsikterih načel, kakor jih imajo novošegne društva delavcev, n. pr.: „Le ako se opiramo na lastno pomoč, smo zavarovani.“ Cerkev moli: „Božja pomoč ostani vselej pri nas.“ Kolikor bolj dandanašnji liberalci težé na brezkonfesionalnost ali nemarčnost za vsako vero, toliko bolj je katoliškim osnovateljem posebnih društev skerbeti, da povdarjajo svoj verski značaj, in po taki poti bodo pravi in stalni dobrotniki družb, ktere snujejo.

Pelinovec.

Kteri tirajo papeža iz serca katoličanov, taki niso vredni vina: gorupi pelinovec naj pijejo, — naj jih saj tá peče, ker jih ne pečejo njih kosmate hujskanja. „Papeža moramo izgnati iz serca Italijanov.“ Te brezbožne besede je nekdo pred malo časom izrekel v laški zbornici. Eden piemonških patricijev, vojvod Francesetti, jih je bral, jih je razumel, jih je studil, in piše v „Unità cat.“ pismo, v katerem svetuje pravi odgovor, ki naj se dá brezbožniku. „Ongavi so spodili mir iz naših mést, varnost iz naših hiš, in zdaj bi se jim hotlo izgnati papeža iz našega serca; ali izgnati od onod vero, upanje, ljubezen in ljubega Boga. Na to meri rovarstvo s svojimi določili, s svojimi nasveti, s svojimi knjižurami, s svojimi nauki. Priprosti to očitno pravijo, hinavci pa delajo, če tudi ne govore. Hvala preblagemu, ki pričinja versto oporék zoper peklenški napad! Italijani ne dajmo se premagati Španjolom v svoji vdanosti do katoličanstva! Ko je pred malo dnevi neki hudobnež preklinjal med „kortezi,“ je bila cela Španija na nogah spoznat svojo vero . . .“ Tako „Unità“ . . . Francesetti pa pravi med drugim: „Bral sem, da je zborničar Ricciardi rekel: „Da idemo v Rim, se moramo storiti vredne (do tod smo ene misli), ali da se namen doseže, on svetuje, da naj se z razkolništvom (šizmo) papež iztira iz vesti Italijanov; in takrat mi je prišla misel, da tudi Ricciardi je spoznal nazadnje, da v Rim se nikdar ne pojde. Iztirati sv. Očeta Pija IX iz serca Italijanov in nas storiti razkolnike, oh 1000krat neumna misel! Tedaj niso bile Ricciardu zadosti poskušnje 11. aprila, mu skazati, da nam je ljubezen do namestnika Jezusa Kristusa tako globoko v serce vcepljena, da je ložej serce samo iztergati, kakor pa ljubezen in spoštovanje do poglavarja sv. Cerkve? Ali mar ne vé, da kri toliko mučencev, ki so jih pobili prvi sovražniki vere, ni pomogla za drugo, kakor da so vero še bolj močno storili? Ali on ne vé, da tudi zdaj se raji damo moriti, kakor pa da bi postali razkolniki?“ . . .

Ker tudi drugod ni brez tacih, ki papeža izganjajo katoličanom iz serca, torej ta nauk ne bo odveč.

Razgled po svetu.

Kapa-vojska. Dunajski „bürgermeister“ je iz same skerbí za otroke dal povelje, da naj šolski otroci grejo pokriti s procesijo sv. Reš. Telesa! Škofijstvo je bilo temu nasproti, sej vender čez kape imajo štarši zapovedovati, ne pa župani. Reč je prišla tudi v srenjski posvet, ter je stalo 37 zoper 37 glasov in župan je določil za „Kappen auf!“ Na Turškem so ljudje s tarbuši na glavi tudi v cerkvi in pri procesijah, tedaj se Dunajčani hočejo turški kulturi bližati. Ker pa tudi drugod brez kapa- in klofeta-vojske marsikteri „kulturoplodni“

precej blizo sv. Reš. Telesa pri procesijah pokriti stojé in zijale prodajajo, se v prihodnje morda ne bo več reklo: „Kultur nach Osten tragen,“ ampak „Kultur von Osten nach Westen, von Stambul nach Wien und Oesterreich tragen.“

Dunajski časniki, kakor „Vtld.“ „Wanderer“ in drugi, so po dokončanem derž. zboru jeli do kože segati novi éri. „Vaterland“ sedanji stan v daljšem spisu zaznamnuje. Mir kraljuje pred šotisko hišo, pravi „V.“; poslednja Kaiserfeldova raketa gasne, in od ministra znotranjstva, kakor terdijo v gručastem zlogu spisani prestolni govor, pojasnovan od raznih domačih in zunanjih pisavcev, prehaja v zgodovino.

Najpervo, piše dalje, nam naproti stopa gotovost s to nepremagljivo resnico: da je liberalni centralizem do čistega na bobnu, — to pa ne le pred našimi očmi, temuč tudi pri nemško avstrijanskim narodu, izmed kterege so izhajali njegovi velikani, je ta liberalizem zgubil vso naslombo . . . Očitno je bilo, da tako mora priti; napravili so bili umetno opozicijo zoper spravne osnove ministerstva Belkredi-evega. Dogodbe l. 1866 — dedina liberal-centralistične sisteme — so imele za nasledstvo novo éro. Lepa osnova, da naj se deržava od znotraj na ven zida, se je odstranila. Ne da bi se bile historijske lastnije v poštev vzele, in se stanovitno zidalo na opravičene vošila in s pismi poterjene pravice, je nezmožni liberalizem naj prostejše polje dopustil pohlepi po doktrinarskih tujih kopitih.

Vse nasprotne vetrove so iskali v začetku z „liberalnimi“ koncesijami na stroške Cerkve utolažiti. Ta politika se ni poterdila. Tisti, ki so jih hotli tako pridobiti, so z vsako zmago svoje tirjanja više napenjali ter jim poslednjič tudi naj bolj liberalna vlada ne more več nasledovati. Temu nasproti pa je bilo katoliško prebivavstvo nemilo žaljeno in vest vernikov je v nevgodni razpor prišla z naredbami, ktere deržava spolnovati zapoveduje in ktere zavrača naj vikši cerkveni poglavar. V zunanjih deželah pa je že davno pod klop veržen tisti liberalizem, kteri se hvali s cerkvi nasprotnimi kremljicami, in našemu ministru za zunanjstvo bi bilo veliko več koristilo, ako bi bil mogel povdarjati, kako zadovoljni so avstrijanski narodi in kako zložno delajo, namesto da je moral razglasiti nerodovitno dopisovanje z Rimom.

Zastran hinavskega vpitja zoper duhovstvo, fevdalstvo itd. pravi „Vtld.“: Nova éra na steno mala strašilo reakcije. Nekdaj so po nemškem otroke strašili s turčinom, zdaj pa — se vé, da tudi le otroke — strašijo s fevdalstvom in ultramontanstvom. Ako bremo n. pr. mahedranje „N. Fr. Pr.“, kadar koli zadene na cerkveno polje, smo res v zadregi, ali naj bolj milujemo vredništvo ali bravece tega lista. Sej je „N. Fr. Pr.“ na gladki poti jim dopovedovati, da katoličanstvo hoče Avstrijo nekako v drugi Paraguay spremeniti! Cerkev pa hoče le samo to, da se priznajo njene pravice. Ona tirja vpliv do nravne izreje pri otroku, ker je njena naj svetejši naloga otroka v verskih naukih vterditi in mu s tem zanesljivo zvezdo oskerbeti za temno noč tega sveta. Hoče mar cerkev oliko v vedah vtesniti? Kaj še! Sej je vender nad vsaki dvom znano, da stavna učenost, velika zmožnost in rodovitna iznajdljivosti se prav dobro zloga z globoko vernostjo. Ne veliki, ampak meseni duhovi so sovražniki cerkve.

Ako piše „Vtld.“ bolj rezno in postavno, pa „Wdr.“ šiplje in pravi med drugim: Sesija „zwangslagovska“ je sklenjena, zborniki grejo med svoje pošiljavce, če bodo ondi z zadovoljnostjo sprejemani, je pač prašanje, . . . hiša je vidila pri razhodu na steni svoj „mane-tek“ goreti in v zanesljivost predsednikovega sklepnega govora je donela ihta nastopajočega viharja. Naštevaja dalje

nezaceljene rane in pravi še: „Vračajo se domú ko vi-tezi redov, ko liferanti in sekcionsšefi in z zadovoljčekom (Fleisszettel) vladinim.“

Take razdvojebe liberalcev med seboj so nam tehten nauk, koliko velja liberalska hvala ali graja in koliko stanovitosti je v vsem posvetnem. In naj bi mi tako pisali kakor uni, arciliberalni (?!) „Tagbl.“ in marsikteri „konstituclerji“ bi vse beriče in policaje na pomagaje klicali.

Vesoljni zbor. Bolj ko se vesoljni cerkveni zbor bliža, bolj se hinavci in zajci plašijo že naprej njegovih sklepov. Zakaj? Zato, ker se bojé resnice. V cerkvi je resnica in pravica, v vesoljnem zboru je nezmotljivost: česa se je tedaj bati? Ako zbor sedanje zmote pojasni in svetu odkrije, je to mar nesreča? Rana se mora poznati in viditi, da se ozdravi. „Wanderer“ in njemu enaki pajdaši menijo, da so cerkvene postave omahljive kakor so posvetne, ki se velikrat danes dajo, jutri prekličejo. Možje liberalci menijo, da v cerkveni zbor vtikati se ima vsakdo pravice, bodi si mandarin ali efendi, katoličan ali drugoverec, prijatelj ali nasprotnik katoliške cerkve. Na tako slabih nogah cerkev ne stoji: Kristus jo je na skalo zidal in na skalo je postavljeno to, kar ona po navdajenji sv. Duha v vesoljnih zborih sklene. Naj le berskajo novi časnikarski farizeji in pismouki zoper Rim s „Freistätte, wo aberwitzige Verschwörungen gegen menschenwürdige Zustände und aufgeklärte Gesittung (kakor v novi Italii, kaj ne?) geduldet werden!“ Cerkev zato ne bode prašala ne krivo-vercev in sovražnikov in ne „Wandererjev,“ kaj ima skleniti.

Cesar Ferdinand je podaril 300 gl. za misijone v srednji Afriki. —

Na Francoskem so bile poslednje tedne volitve, ki se menda Napoleonu niso čisto po godu zverševale. Viharji in valovi so spremljali govore zborniških ponudencev in novakov. Ako „Tagblatta“ ne bomo vse preveč pohujšali, naj povemo, da tudi škofje se niso umikali volitvenim gibanjem in njih veliko je dajalo pastirske liste v tem oziru do duhovstva. Montpellier-ski škof n. pr. je obravnaval prašanje: „Kteri delež more in mora imeti duhovstvo pri volitvah?“ „Nobenega ne,“ se bo odgovarjalo; „duhoven naj ostane pri svojih duhovskih opravilih.“ On ne smé „iz sakristije,“ on — mož Božji — se ne smé med svet mešati, in on — mož vsih — ne smé mož strank postati.“ Tako se ugovarja. Toda, če je to tako, pravi škof, potem je cel oddelik olikanih in svojo domovino ljubečih ljudi obsojen, da se ne smé osode svoje dežele vdeleževati. Po tem načelu čistega izločenja bi ne smel duhoven iz svoje cerkve, da vživa pravico glasovanja; — ako pa hočemo ravnosledni biti, bi tudi ne smel cerkve zapustiti takrat, kadar je treba davkarju davek odštevati.

Ako je to potreba, da se duhoven tako čisto loči, zakaj se pa vanj tiši tolikrat, da naj zdaj na to, zdaj na uno stran s svojo veljavo pomaga? „Nikar ne imejmo dvojne mere! ne odvajmo duhovna od spolnovanja njegove dolžnosti, ako menimo, da njegov vpliv bi nam utegnul manj prijeten biti; ne vlecimo pa ga iz njegove samotnosti, berž ko mislimo, da nam zamore koristiti.“ „Duhoven je mož za vse,“ se dalje govori. Gotovo! vender pa se moramo porazumiti; on je mož za vse, to je, on je vsim brez razločka dolžan svojo postrežbo, svojo vdanost, resnico, pravico in ljubezen. Toda, ker je tako iz dolžnosti mož vsih, hočete iz njega narediti kar mašino za njegove duhovske opravila in mu zabraniti svojo misel imeti, mu prepovedati, da svoj vpliv rabi... To se pač pravi izločevanje pretirati...

Prikupujete se fajmoštru, ako vam njegova beseda koristi, ne zapirajte ga tedaj v sakristijo, kadar se bojite, da je njegov vpliv tem ali tem osnovam nevgoden. „Se smé duhovstvo volitev vdeleževati? Mora se vdeleževati, ker njegov častni in vestni glas zamore koristi vere in deržave služiti. Kakošno dolžnost ima duhovstvo v oziru na volitve? Podučiti mora vernike, da naj po svoji vesti volijo. Ob kratkem, ako je duhoven za svoj lastni glas le pred svojo vestjó odgovoren, je tudi cerkvi in cerkvenim koristim odgovoren za svoj vpliv, ktereга bi bil po svoji službi do volitev zamogel imeti.“

Razne novice. Na gornjem Avstrijskem je bila neki petek šolska skušnja, kakor piše „Linzer Blatt.“ Gospod okrajni glavar je to reč kaj ginljivo obravnaval, prav na silno govoril od prave vere in čednosti, naročil si je pa v pivarnici kosilo z mesnimi jedmi. Cela vas se čudi „ginljivo-lepemu zgledu,“ otroci pa se ne morejo načudovati, kako da novi „gospod dekan“ (tako namreč tudi posvetnega gospoda imenujejo) petek z mesnimi jedmi posvečuje. — Francosko se menda zopet močno za vojsko okovarja. — „Tagbl.“ kliče svojim nasprotnikom: „Poglejte tje na Španijo!“... No tak' pogledjmo, no! Naj novejši naznanila pravijo: Na Španjskem se razpleta nova svoboda po svoji denarski strani; zemeljski davki povikšani; vradnikom 5 do 50 odstotni davek; za 33 odstotkov se znižajo letni obrestni dohodki na 5 lét. Tako je svetoval eden prvih liberalcev... Poglej, pogledj na Španjsko, berlavi „Tagb.“ ki le tam srečo in svobodo vidiš, kjer se Cerkev tlači!

Iz Ljubljane. Ljubljanski „gemeinderath“ je osnoval o poslednjih dogodbah promemorijo do ministertva, v kateri zraven šolstva, domačinov, vlade, še posebno po duhovstvu maha in ga kriviči, da se je le čuditi. Naj vedó gospodje, da duhovni bomo tirjali „dokazov.“ Kdor ne more krivičenja skazati, ostane „obrekovavec.“ Več drugi pot.

Duhovske spremembe.

V teržaški škofii. Č. g. Ant. Aleš, duh. pom. pri sv. Jakopu v Terstu, je prestopil v križanski red. Č. g. Kajetan Rokoni je prestavljen iz Buj v Terst za laškega pridigarja k sv. Antonu Padv, č. g. M. Sila z Občine v Terst k sv. Jakopu.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. V knez. škof. oddano: Iz dekanije Radolice, Ribno 1 staro dvajset., 30 gl. v pop. in 20 kr. drob. — Iz Šmarije 5 gl. v pop. — Iz novomeške dek. 1 cek. v zlatu, 58 kr. st. den. v sr., 7 gld. 75 kr. sr. nov. d., 24 gl. v pop. in 20 kr. drob. — Fara Velesovo 1 gl. star. d. in 6 gl. nov. d. v sr. — Šentjuri 52 gl. v pop. — Trata 5 gl. 50 kr. v pop. (Popravki v 20. in 21. listu: Iz dek. Moravče naj se pristavi še: 20 bajokov v zl.; v fari Obloke pristavi: pol sovvrđ. v zl.; po nekem o. redovniku, naj se bere: 1 cekin v zlatu, namesto 1 gl.; pri ekspoz. Suhor beri 33, namesto 30 kr.; Neimenovan — beri 9 gl. 9 kr. star. d. v sr. v 4 križavcih in 1 st. dvajs. Pri dek. Kamnik naj se bere: 30 gl. v pop., 25 kr. sr. nov. d. in 53 kr. sr. st. den. Za tem pride Kopanj: 44 gl. 72 kr. v pop., 20 kr. st. d. v sr., kar je bilo pod Kamnik djano.)

Za pogorelce v Gabrii v Blagoviški fari. G. Mat. Gerber bukvozev 2 gld. — Keršenica M. J. 1 staro in 1 novo dvajsetico. — „Kdor precej dá, dvakrat dá“ 1 gl. — Iz št. peterskega predmestja 5 gl. 20 kr. — M. Bl. 1 gold. — Preč. gg. dr. Jož. Ulaga in Jož. Flek v Mariboru vsak 1 gl. — Gospá Fr. Šupevec 10 gl.